

פרפראות פאר

ההסכם עם האויב הוא סיבת נפילת ישראל בידו דברי הרמב"ן

עמוד ב

עמוד א מפתח נושאים פרשת וישלח תשע"ז

אופן בי לערב שמחת בית המקדש בשמחת
יצחק

אופן גי ע"ד אומרם ז"ל אורח מברך

עמוד ז

ביאור נפלא מאוד בספר עולת אהרון במאמר
חז"ל אורח מברך

עמוד ח

מודעה רבא לאוכלי מלוח מלכה ביציאה ידי
חובה בלבד

אל אדני שעירה רמז לשליחת השעיר לעזאזל

בזוה"ק איתא טעם אחד להוצאת שיער
בתפילין ושילוח השעיר לעזאזל

עמוד ט'

ביאור דברי התרגום שכתב במרמה "בחכמה",
מהר"ר משה בויס

הקב"ה חושב מחשבות, להכנת גלות וגאולת
מצרים בשעה שיצאה דינה

עמוד י

ביאור נאה בדברי חז"ל עה"כ בחבלי אדם
אמשכם בעבותות אהבה

עמוד יא

איך לומדים מחילת עונות לחתן מבשמת בת
ישמעאל

כיצד מתה רבקה בלזו מקום שאין מתים שם

עמוד יב

למה סמנו כתיבת השי"ס עה"כ עד אבוא אל
מקדשי אל אבינה לאחריתם, ליומא דהילולא
של רבינא מסדר השי"ס

עמוד ב

ההסכם עם האויב הוא סיבת נפילת ישראל
בידו דברי הרמב"ן

למה הוסיף יאע"ה ומכל האמת

פכים קטנים אינם נחשבים ולא יקשה בדברי
חז"ל

עמוד ג

ביאור במה שדרשו לגיד הנשה מהפסוק דבר
שלח ה' ביעקב

ירך יעקב רמז ליוצאי ירך יעקב שיוכל עשיו
להזיקם דברי המהרש"א

בירור באלכה לנגדך אם הוא להילחם או בשוה
לך

עמוד ד

כונת השי"ת להיות מוטבע שנאה בין יעקב
ועשיו

יעאע"ה אינו רוצה לברך משום שנשא שתי
אחיות ודוד אומר לי נאה לברך

עמוד ה

לי נאה לברך משום שרק אצלי כל תגמולוהי
עלי ביאור המהרש"א

הכתוב כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא מכוון
לברכת הזימון, מהרש"א

עמוד ו

בג' אופנים מבואר במה שאמר דוד לי נאה
לברך

אופן אי ע"ד מעשה נורא בדוד המלך

פכים קטנים אינם נחשבים ולא יקשה בדברי חז"ל

כתיב (בראשית ל"ב כ"ד) "ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו, ויותר יעקב לבדו",

איתא בגמרא (חולין צ"א ע"א) ויותר יעקב לבדו, אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים,

כתב רש"י, שנשתייר על פכים קטנים - דכל כלים החשובים ומקנה כבר העבירן את נחל יבק, כדכתיב לעיל מיניה ויעבר את כל אשר לו, והוא נשאר על פכין קטנים, שלא הספיק להעביר וחשכה לו,

פירוש המזרחי מבאר את דברי רש"י

דפכים קטנים אינם נחשבים, מכיון והעביר הדברים החשובים, ואע"ג דכתיב "ויעבר את אשר לו", כלומר שהעביר הכל, בכל זאת הפכים קטנים שנשארו אינם נחשבים, ע"כ,

איתא בגמרא (שבת כ"א ע"ב), שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול,

וקשה, אם טמאו כל השמנים, איך זה שבכל זאת מצאו פך אחד של שמן, ואם מצאו פך אחד של שמן, אין זה שאמרו שטמאו כל השמנים,

לפי הדברים דלעיל, דאע"פ שהעביר הכל, בכל זאת אין נחשב זה שחזר על פכים קטנים, ניתן לומר גם, דאע"פ שטימאו כל השמנים, זה שנשאר פך אחד של שמן אין זה נחשב סותר למה שאמר טימאו כל השמנים,

* * * * *

דיוק קשה בדברי רש"י

כתיב (בראשית ל"ב כ"ד) "ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו, ויותר יעקב לבדו",

איתא בגמרא (חולין צ"א ע"א) ויותר יעקב לבדו, אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, כתב רש"י בגמרא, שנשתייר על פכים קטנים - דכל כלים החשובים ומקנה כבר העבירן את נחל יבק, כדכתיב לעיל מיניה, "ויעבר את כל

ההסכם עם האויב הוא סיבת נפילת ישראל בידו דברי הרמב"ן

כתיב (בראשית ל"ב ד'), אל עשו אחיו ארצה שער, כתב הרמב"ן, והיה פחד ליעקב, אולי ישמע עשו, והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו, וכבר תפסוהו החכמים על זה,

ואמרו (בראשית רבה ע"ה ג') "מחזיק באזני כלב מתעבר על ריב לא לוי" (משלי כ"ו י"ז), אמר לו הקב"ה, עשיו לדרכו היה מהלך, והיית משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב,

דבריו הנוראים של הרמב"ן

כתב הרמב"ן, ועל דעתי גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום, כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים, (ספר החשמונאים א' ח') ומהם שבאו ברומה, (כך כותב ברמב"ן בויקרא כ"ו ט"ז), "והיא היתה סבת נפילתם בידם", ע"כ. דבר זה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים (ראה יוסיפון פרק ס"ה).

* * * * *

למה הוסיף יאע"ה ומכל האמת

כתיב (בראשית ל"ב י"א) "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", פירש רש"י, מכל האמת, אמתת דבריך, ששמרת לי כל ההבטחות שהבטחתני,

יש להקשות, בכפל הדברים, שאמר כל החסדים וכל האמת, וכי ההבטחות שהבטיחו הקב"ה אינם בכלל החסדים,

פירוש במה שאמר יאע"ה מכל האמת

כתיב (בראשית מ"ז כ"ט), ועשית עמדי חסד ואמת, פירש רש"י, חסד של אמת, הוא שאינו מצפה לתשלום גמול,

בכך יש לפרש, גם כאן, שיעקב אבינו ע"ה אמר להקב"ה, קטונתי מכל החסדים, שאינם מגיעים לי, וביותר, מכל האמת, כלומר שהחסדים שעשית עמדי הם חסד של אמת, שאיני יכול להשיב גמול על החסדים שעשית עמדי, וזהו קטנתי מכל החסדים, ומכל האמת. (כע"ז מצאתי באור החיים).

* * * * *

כיוצא בדבר מצינו בכתוב, (שמות י"ט ג') שפתח הפסוק **ביעקב וסיים בישראל**, וגם בפסוק זה נרמז ענין הגיד, שאמר להם משה דברים שקשין לאדם **כגידין**, כדאיתא בשבת (פ"ז ע"א),

* * * * *

ירך יעקב רמז ליוצאי ירך יעקב שיוכל עשיו להזיקם דברי המהרש"א

כתב המהרש"א חולין (צ"א ע"א בד"ה דבר שלח ה' ביעקב), **וכך כתב**, והענין מבואר בקרא, (בראשית ל"ב כ"ו) "וירא כי לא יכול לו", שראה כי עלה השחר, **שדמות יעקב הוא למעלה**, ולא יכול לו לעצמו,

ויגע בכף "ירכו", רמז, **דליוצאי "ירכו"**, יוכל להזיק, וע"כ לא יאכלו בני ישראל וגו' לפי שנגע בהם להזיקם וק"ל. **עכ"ל המהרש"א**.

* * * * *

בירור באלכה לנגדך אם הוא להילחם או בשוה לך

כתיב, (בראשית ל"ג י"ב), ויאמר נסעה ונלכה ואלכה **לנגדך**, פירש"י ואלכה **לנגדך** - בשוה לך, טובה זו אעשה לך שאאריך ימי מהלכתי ללכת לאט כאשר אתה צריך, **וזהו לנגדך בשוה לך**, עכ"ל,

כתיב (בראשית ב' י"ח) ויאמר ידוד אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר **כנגדו** פירש"י וז"ל, עזר **כנגדו** - זכה עזר, לא זכה **כנגדו**, להלחם, עכ"ל,

פירושים שונים הסותרים האחד לשני

יש לעיין, דבמקום אחד (בראשית ל"ג י"ב), מפרש רש"י המילה **נגדך** בשווה לך, כלומר במקביל אליך, ובמקום אחד (בראשית ב' י"ח) מפרש רש"י המילה **כנגדו**, להילחם, והרי אלו שתי פירושים במילה אחת, הסותרים זה את זה,

רש"י פירש כן לגלות כונתו של עשיו

ואפשר לפרש ולומר, שהתורה לימדה על כונתו של עשיו הרשע, שגם כאשר עשיו רוצה ללכת עם יעקב בשווה לו ובסמוך אליו, כוונתו

אשר לו, והוא נשאר על פכין קטנים, שלא הספיק להעביר וחשכה לו, ע"כ,

הדיוק בלשונו של רש"י הק'

וקשה, איך מביא רש"י (חולין צ"א ע"א) את הפסוק (בראשית ל"ב כ"ד) ויעבר את **אשר לו**, וכותב, **כדכתיב לעיל מיניה**, ויעבר את **כל אשר לו**, בזמן שבפסוק אין את המילה **כל**.

ומצוה ליישב דברי רש"י, כי אין זה דבר הנמצא בגירסאות השונות של רש"י על הגמרא.

* * * * *

ביאור במה שדרשו לגיד הנשה מהפסוק דבר שלח ה' ביעקב

איתא בגמרא (חולין צ"א ע"א), **כתיב** (ישעיה ט' ז') "דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל", מאי דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל, דבר שלח ביעקב, זה גיד הנשה, ונפל בישראל, שפשט איסורו בכל ישראל, ע"כ,

יש לבאר, מה ראו חז"ל לדרוש על גיד הנשה הפסוק **דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל** דייקא, והיכן נרמז בפסוק זה גיד הנשה,

יש לומר, דבפסוק זה דייקא נמצא הרמז לגיד הנשה,

דבר שלח ה' ביעקב ונפל בישראל, מצינו דפתח ביעקב וסיים בישראל, ודבר זה בדיוק היה כשחל איסור גיד הנשה,

דבשעה שנגע המלאך בכף ירכו של יעקב, אז נקבע האיסור לאכילת גיד הנשה, ואז היה שמו **יעקב**, כדכתיב (בראשית ל"ב ל"ג), כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה,

וכאשר נתפשט איסורו בכל ישראל, כתיב (בראשית ל"ב ל"ג), על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, ואז היה כבר שמו **ישראל**,

ובכך מבואר היטיב למה פסוק זה דווקא נדרש על גיד הנשה, משום שפתח ביעקב וסיים בישראל.

כמו"כ בכתוב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, מרומז גיד הנשה,

שבארנו. זאת היותה סבה חזקה קיימת, להמשיך כוונת השם, שתהיה השנאה קבועה בין שני האחים וזרעם, ותמשך זאת השנאה עד אחרית הימים, עכ"ל הר"ן.

* * * * *

יעאע"ה אינו רוצה לברך משום שנשא שתי אחיות ודוד אומר לי נאה לברך

כתיב (בראשית ל"ב י"א) "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", כתב רש"י קטנתי מכל החסדים - נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת - שעשית עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו, ע"כ,

איתא בגמרא (פסחים ק"ט ע"ב) דרש רב עזרא זימנין אמר ליה משמיה דרב אמי וזימנין אמר ליה משמיה דרב אסי,

מאי דכתיב (בראשית כ"א ח') "ויגדל הילד ויגמל", עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו, לזרעו של יצחק, לאחר שאוכלין ושותין, נותנין לו

לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן איני מברך, שיצא ממני ישמעאל, אומר לו

ליצחק טול וברך, אומר להן איני מברך, שיצא ממני עשו, אומר לו

ליעקב טול וברך, אומר להם איני מברך, שנשאתי שתי אחיות שעתידה תורה לאוסרן עלי, אומר לו

למשה טול וברך, אומר להם איני מברך, שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל, אומר לו

ליהושע טול וברך, אומר להן איני מברך, שלא זכיתי לבן, אומר לו

לדוד טול וברך, אומר להן, אני אברך, ולי נאה לברך, שנאמר (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות אשא, ובשם ה' אקרא, ע"כ.

* * * * *

ללכת כנגדו להלחם בו ולהכשילו, גם בגשמיות וגם ברוחניות,

ולפיכך נפרש ונאמר, כי כונת המילה נגדך, היא למלחמה, כמו שפירש"י (בראשית ב' י"ח), וכאן באה התורה לומר, כי עשיו בא ליעקב בלשון חלקלקות, ואמר לו בא ואלך יחד אתך, בסמוך אליך, ויעקב אבינו שידע כוונתו של עשיו הרשע, שכל כונתו להזיק לו ולילדיו ברוחניות ובגשמיות, אמר יעקב אבינו לעשיו, הילדים רכים, ועלי לחנכם לתורה ומצוות, ולא אתן לך לגרום להם ללכת בדרכיך, ולכן יעבור נא אדוני לפני עבדו, כלומר לך ממני, היפרד מעלי, ואל תעזור לי,

וכך פירש"י הפסוק (תהלים נ"ה כ"ב) "חלקו מחמאות פיו וקרבו לבו רכו דבריו משמן והמה פתחות"

כתב רש"י, חלקו לשון חלקלקות, מחמאות לשון חמאה, וקרבו לבו לבו למלחמה,

* * * * *

כונת השי"ת להיות מוטבע שנאה בין יעקב ועשיו

כתב הר"ן, (דרשות הר"ן - הדרוש החמישי, עמוד ע"ה), בטעם שהוטבעו אלו הבנים בטבעים הפכיים,

וכך כתב, וכוון בזה השי"ת, להיות כל אחד מוטבע בשנאת חברו וברחוק ממנו, לפי שקרוב המזגים יקרבו המדות ותמשך אהבה, ורחוקים ירחיק המדות ותמשך השנאה. ולי נראה, שהוטבעו אלו הבנים בטבעים הפכיים, למען תהיה ביניהם שורש שנאה

העברת נחלות היא סיבה להפריד בין אחים

ועוד כתב הר"ן, (דרשות הר"ן - הדרוש החמישי, עמוד ע"ה), כי סבב השי"ת ענין הברכה, לפי שידוע כי העברת הנחלות ולנחול הראוי לחבירו בסבתו היא סבה חזקה להפריד בין אחים, ולפי שלא היתה זאת הסבה חזקה עדיין, כי עשיו עצמו הסכים במכירת הבכורה,

סבב השי"ת עוד, ענין הברכה, שתבא בענין שישתדל עשו לקבלה, ויתכוין יצחק לברך אותו ואעפ"כ תחול על יעקב על השלמות, כמו

אמר שלא יכול יהושע לומר על ירושלים כו'
ועל הבית הגדול כו'

אבל דוד שזכה שהוא בנה ירושלים, ובנו בנה
בית המקדש, שע"ז תקנו ברכת בונה ירושלים,

וע"כ אמר לי, שזכיתי לכל הני מילי, נאה
לברך, שנאמר כוס ישועות אשא גוי לעיל מינה
כתיב מה אשיב לה' כל תגמולהי עלי, ר"ל,
דבכל אחד מן הראשונים חסר בו מכל תגמוליו,
שהם, ברית, ותורה, וארץ, ומלכות בית דוד,
בבונה ירושלים,

אבל עלי כל תגמוליו, שיש לי ברית ותורה וארץ
ומלכות בבו"י, וע"כ נאה לי כוס ישועות גוי
שהוא כוס של ברכה שאשא אותו ובשם ה'
אקרא בברכת הזימון. עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

לי נאה לברך משום שאצלי קויים כל תגמולהי עלי ביאור המהרש"א

כתב המהרש"א (פסחים דף קי"ט עמוד ב' ד"ה
עתיד הקב"ה) לאחר שאוכלין ושותים באותה
סעודה כשבאין לברך ברכת המזון נותנין
לאברהם כוס של ברכה כו',

מבואר לפי הדין, שהגדול מברך, והאבות הק',
וגם משה שנתנה תורה על ידו, גם יהושע כשעל
ידו נכנסו לארץ ישראל, הם כולם גדולים מדוד,
אלא שכ"א מהם נתן סיבה המניעה ממנו
מלברך,

וכלפי מה שאמרו בפרק ג' שאכלו (ברכות מ"ח
ע"ב), שצריך להזכיר בברכת המזון, ברית,
ותורה, וארץ, ומלכות בית דוד בבונה ירושלים,
הטעם מפורש שם,

ועוד אמרו שם,
משה תיקן להם ברכת הזן בשעה שירד להם
המן,

יהושע תיקן להם ברכת הארץ כשנכנסו לארץ,

דוד תיקן להם על ישראל עמך ועל ירושלים,

ושלמה תיקן על הבית הגדול והקדוש,

ולזה אמר אברהם איני מברך, שיצא ממני
ישמעאל

וכן יצחק שיצא ממנו עשו, ולא יכול לומר ברית
שהוא בריתך שחתמת בבשרנו שהיא המילה
שאינם זוכים במילה, דכתיב בפרשת מילה
"ואת בריתי אקים את יצחק" ואמרינן "כי
ביצחק יקרא לך זרע" ולא כל יצחק, למעט את
זרע עשו,

ואמר שיעקב אמר שנשאתי ב' אחיות שהוא
דבר שעתידה תורה לאסור, ואיני יכול לומר
תורה דהיינו על תורתך שלמדתנו,

ומשה שאמר שלא זכיתי ליכנס לארץ, ואיני
יכול לומר על ארץ חמדה גוי דמשום הכי קאמר
שלא תיקן אלא ברכת הזן, ולא ברכת הארץ,

ויהושע שתקן ברכת הארץ שזכה ליכנס בה,
אך כיון שלא זכה לבן כמו שזכה דוד לבנות
ירושלים ושלמה בנו בנה בית המקדש, וע"כ

הכתוב כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא מכוון לברכת הזימון, מהרש"א

איתא בגמרא (פסחים קי"ט ע"ב) אומר לו לדוד
טול וברך, אומר להן, אני אברך, ולי נאה לברך,
שנאמר (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות אשא,
ובשם ה' אקרא", ע"כ.

כתב המהרש"א (פסחים קי"ט ע"ב), כי הוא
מבואר, שזה שאמר דוד המלך שלו נאה לזמן,
והביא הכתוב (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות
אשא, ובשם ה' אקרא",

ברכת הזימון למידים מהכתוב כי שם ה' אקרא

הוא מכוון למה שאיתא בגמרא, (ברכות דף מה
עמוד א), דהחיוב לזמן הוא ממה שאמרה תורה
(דברים ל"ב ג') "כי שם ה' אקרא", והכי איתא
בגמרא, (ברכות דף מה עמוד א), "שלשה שאכלו
כאחת חייבין לזמן". מנא הני מילי? מהכא,
(דברים ל"ב ג') "כי שם ה' אקרא הבו גודל
לאלהינו".

מבואר, שהכתוב "כוס ישועות אשא, ובשם ה'
אקרא", הוא מכוון כנגד הכתוב (דברים ל"ב ג')
"כי שם ה' אקרא". עכ"ל,

* * * * *

בג' אופנים מבואר במה שאמר דוד לי נאה לברך

אופן א' ע"ד מעשה נורא בדוד המלך

איתא בגמרא (פסחים קי"ט ע"ב) **דרש רב עזריא**, **זימנין אמר ליה משמיה דרב** **אמי זימנין אמר ליה משמיה דרב אסי**, **מאי דכתיב** (בראשית כ"א ח') **ויגדל הילד ויגמל**, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום **שיגמל חסדו**, לזרעו של יצחק וכו', **דוד אומר אני אברך ולי נאה לברך**, ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות כ' ע"ב) **דרש רב עזריא**, **זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי זמנין אמר לה משמיה דרבי אסי**, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם, כתוב בתורתך (דברים י"יז) **"אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד"**, והלא אתה **נושא פנים** לישראל, דכתיב (במדבר ו' כ"ז) **ישא ה' פניו אליך**, אמר להם וכי לא **אשא פנים** לישראל, שכתבתי להם בתורה ואכלת **ושבעת** וברכת את ה' אלהיך, והם מדקדקים על **עצמם עד כזית ועד כביצה**, ע"כ,

מבואר בדרשתו של רב עזריא עצמו, שמה שאמר הקב"ה, **"אשא"** פנים לישראל, הוא משום שמברכין ברכת המזון, גם בפחות מכדי שביעה,

ביאור הדבר שדהע"ה אכל פחות מכדי שביעה

איתא במדרש (ילקוט שמעוני שמואל ב - פרק כג - רמז קסה) (תנדבא"ר פרק ב' אות ד') **כתיב** (שמואל ב' כ"ג א') **"ואלה דברי דוד האחרונים"**. בכ"ב שנה שנסתלקה רוח הקדש מדוד מלך ישראל, בכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות **ואכל פתו באפר**, שנאמר (תהלים קי"ב י') **"כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי"**.

מעשה נורא המובא בין היתר, בספר "בית מרדכי", שסיפר ה"חקל יצחק" מספינקא,

מעשה נורא בחבירו מנוער של דוד מלך ישראל, וכל אחד ידע מצפונות חבירו, ובכל יום היו נוהגין בבית המלך לערוך סעודה גדולה, ובה ישבו הסנהדרין שרי המלוכה, ומקורבי המלכות, וגם חבירו של דוד מלך ישראל הוזמן לסעודה, אך מה רבה היתה פליאתו של החבר, כי מכל מעדני המלכים שהובאו בסעודה, לא היה דוד המלך טועם מאומה,

וכאשר עלה בידו לראות את עבודתו של דוד המלך בלילה, הבחין שהמלך ניגש לאחד הארונות והוציא גביע זהב מתוכו, והדמעות אשר נתעוררו על ידי השירות והתשבחות, היה ממלא בהם את הגביע, וכשהתמלא הגביע, לקח פת יבשה וטבלה באפר, והיה שותה הדמעות, לקיים מה שנאמר (תהלים קי"ב י') **כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי**, (בדמעות מזגתי, רש"י)

מבואר, כי אכילתו של דוד המלך, היה באופן שלא כדרך ושאינו בו כדי שביעה,

מבואר עוד כי ברכת המזון היקר ביותר בעיני ה' הוא כאשר אין בו כדי שביעה, כמ"ש איך לא אשא פנים, שאמרתי **ושבעת**, והם מדקדקין לברך בפחות,

לפי זה מבואר, למה אמר דוד לי נאה לברך, לפי שחשוב ביותר אצל הקב"ה ברכת המזון שמברכין, גם ללא שביעה, כמ"ש,

לפיכך אמר דוד, לי נאה לברך שנאמר (תהלים קט"ז י"ג) **"כוס ישועות "אשא" ובשם ה' אקרא**, לפי שאכלתי בפחות מכדי שביעה,

וגם רמז בלשון שאמר שנאמר כוס ישועות **"אשא"**, הרמז למה שאמר הקב"ה איך לא **"אשא"**, וכו'

אופן ב' לערב שמחת בית המקדש בשמחת יצחק

כתיב (בראשית כ"א ח') **ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק**, ודרש רב עזריא וכו', דוד אומר להן, **אני אברך, ולי נאה לברך**,

כתיב (תהלים צ"ב) **"כי שמחתני ידוד בפעלך במעשי ידיך ארנן מה גדלו מעשיך ידוד מאד עמקו מחשבתך"**,

מחשבתו של הקב"ה לערב שמחה בשמחה

איתא במדרש, (תנחומא פרשת פקודי סימן יא) חשב הקדוש ברוך הוא **לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק אבינו**, לפי שבאחד בניסן נולד יצחק, אמר הקדוש ברוך הוא הריני מערב שמחתכם **שמחה בשמחה**, והיו ליצני הדור מרננין ומהרהרין ואומרין להם נגמרה מלאכת המשכן ואינו עומד מיד, ולא היו

מבואר כי דוד המלך, מאחר שהיה מצאצאיהם של עמון ומואב, ולא ממשפחת אברהם יצחק יעקב, ראה עצמו בכלל ישראל, כ"אורח",

איתא בגמרא (ברכות מ"ו ע"א), בעל הבית בוצע ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, ואורח מברך כדי שיברך לבעל הבית, וכיון שדוד המלך אמר שהוא אורח בעם ישראל לכן לי נאה לברך. ולכן אמר "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא", כי לי נאה לברך.

* * * * *

ביאור נפלא מאוד בספר עולת אהרון במאמר חז"ל אורח מברך

כתב בספר עולת אהרון, שנתחבר ע"י קדמון אחד ממדינת פולין ה"ה הר"ר אהרון זעליג בן הר"ר יואל פייביש, הודפס בשנת תצ"ג, והסכמתו מגדולי פולין וגדולי אשכנז בימים ההם, המה מעידים כי דבריו מעשה מרקחים פירות גינוסר מדבש מתוקים,

וכך כתב (בסוף מסכת פסחים ד"ה כוס ישועות אשא) שמעתי אומרים בשם גדול אחד על הפסוק (תהלים י"ג) "ובצע ברך נאץ ה'",

והוא עפ"י מה שכתוב (פסחים כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא, פירש, אמרו לו תלמידיו, רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן, אמר להם, כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה, ע"כ

מה יש לרבות בפסוק וברכת את ה' אלוקיך

והקשה ז"ל הא תינח האי קרא, אבל קרא (דברים ח' י) "וברכת את ה' אלוקיך", מאי דריש ביה, לרבות,

ותירץ דלפי דאיתא (ברכות מ"ו א') בעל הבית בוצע ואורח מברך, כדי שיברך לבעל הבית, והשתא האי וברכת את ה' אלוקיך בא לרבות את בעל הבית דהאורח צריך לברכו,

כאשר בעה"ב מברך המילה "את" מהו בא לרבות

וז"ש אם היה בוצע בירך. פי' אם הבעל הבית שהוא בוצע הוא מברך בעצמו ואינו נותן להאורח לברך, אז אין המילה את בא לרבות

יודעים מחשבתו ועצתו של הקדוש ברוך הוא, ועל זה אמר דוד המלך,

"כי שמחתני ה' בפעלך" זה אהל מועד,

"במעשה ידיך ארנן", זה בנין בהמ"ק שיבנה במהרה בימינו,

"מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך", שהיית חושב לערב שמחת המשכן ובית המקדש בשמחת יום שנולד יצחק אבינו,

ולפיכך "איש בער לא ידע" אלו הליצנים והטפשין שבדור שלא היו יודעים מחשבתו של הקדוש ברוך הוא, ע"כ,

מחשבתו של הקב"ה לערב שמחת ביהמ"ק בשמחת יצחק

מבואר, כי הסעודה שיעשה הקב"ה לצדיקים ביום שיגמול חסד לזרעו של יצחק, שמחה זו נקראת שמחתו של יצחק אבינו, דילפינן מהכתוב (בראשית כ"א ח') "ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", חישב הקב"ה לערב שמחת יצחק אבינו, בשמחת בית המקדש שיבנה ב"ב,

ודוד המלך הוא היה זה שהכין את בנין בית המקדש, ושלמה בנו בנה בית המקדש על ידו,

ביקש הקב"ה לערב שמחתו של דוד בשמחתו של יצחק

לפיכך לו נאה שיברך ברכהמ"ז. ועל זה אמר לי נאה לברך.

אופן ג' ע"ד אומרים ז"ל אורח מברך

כתיב (תהלים קט"ז י"ג) "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" וגו', אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי",

איתא בגמרא (יבמות ע"ז ע"א) מאי דכתיב פתחת למוסרי, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם שני מוסרות שהיו עלי פתחתם, רות המואביה ונעמה העמונית,

פירוש, ע"י שהותרו שתי המוסרות שהיו לי, עיי הדרשה של עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית, ע"י זה הותרתי לבוא בקהל ישראל, עייש באריכות בגמרא,

אמה"כ ואולם לוז שם העיר לראשונה, לרמז כי מסעודת מ"מ ניזון העצם לוז.

* * * * *

אל אדני שעירה רמז לשליחת השעיר לעזאזל

כתיב (בראשית ל"ג י"ד) "יעבר נא אדני לפני עבדו, ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים, **עד אשר אבא אל אדני שעירה**, ויאמר עשו אציגה נא עמך, מן העם אשר אתי",

אפשר לומר, כי כאן אמר יעקב לעשיו, "אני אתנהלה לאטי" ואיני חפץ בקרבתך, עד אשר יבנה המקדש, ואשלח אליך לחלקך את השעיר לעזאזל, וזהו **עד אשר אבא אל אדני שעירה**, ע"י השעיר לעזאזל,

רמז לשעיר שנשלח ביד איש עתי

אפשר שעשיו הבין זאת, וע"כ ענה אותו, מן העם אשר אתי, ורמז לו עשיו, האיש שעמו תשלח אלי את השעיר, יהיה איש עתי.

* * * * *

בזוה"ק איתא טעם אחד להוצאת שיער בתפילין ושילוח השעיר לעזאזל

איתא בזוהר, (פרשת פקודי חלק ב דף רל"ז ע"ב) (הביאור מתוך הפירוש מתוק מדבש),

הכנעת הסטרא אחרא ע"י נתינת שוחד וכבוד לסט"א

אמר רבי שמעון, אף על גב, דכל הני מלין כדקאמרן, (שכל אלו הדברים, כמו שאמרנו, שצריך להכניע את רוח הטומאה), קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו, (הרי הקב"ה נתן לו כח שליטה בעולם הזה), ורוח מסאבא בעי לאכפייא ליה בכל סטרין. (ואת רוח הטומאה צריך להכניע בכל דרך, פעם ע"י שמכבדים אותו, כגון ע"י "שעיר המשתלח", ופעם ע"י שנותנים לו אחיזה בקדושה כגון "שער של תפילין", ועי"ז הוא מקבל שוחד, ובכך מבטלים את כוחו, שאין לו עוד כח לקטרג),

הוצאת שיער מהתפילין החוצה

ועל דא רזא חדא אית לן, (ועל כן סוד אחד יש לנו) דבעינן למיהב ליה דוכתא זעיר בגו קדושה

את הבעל הבית, ואז הוא ניאץ ה', משום דהשתא האי וברכת את ה' אלוקיך אין לדרוש בו לרבות שמברך את הבעל הבית, אי"כ יוצא שאת בא לרבות מישהוא נוסף עם השי"ת, ונשמע כאילו יש שתי רשויות ר"ל, ובכך הוא מנאץ וזהו, **בוצע ביד ניאץ ה'**, ודפח"ח, עכ"ד.

* * * * *

מודעה רבא לאוכלי מלוה מלכה בלצאת ידי חובה בלבד

על פי מעשה שהבאנו לעיל מדוד המלך שהיה אוכל פתו באפר, ע"ד הא דאיתא (ילקוט שמעוני שמואל ב - פרק כג - רמז קסה, תנדבא"ר פרק ב' אות ד') כי בכ"ב שנה שנסתלקה רוח הקדש מדוד מלך ישראל, בכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות ואכל פתו באפר, שנאמר (תהלים ק"ב י') "כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי",

סעודתא דדוד היה פת חריבה באפר

לפי"ז יש להמליץ על אלה האוכלים סעודת מלוה מלכה לצאת ידי חובה, ואומרים כי דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא, שהרי דוד המלך זו היתה סעודתו,

רמז לדבר יש דהרי סעודת מ"מ הוא לרפואה וליזון את עצם הלז

איתא בגמרא (שבת קי"ט ע"ב) חמין במוצאי שבת - מלוגמא, פת חמה במוצאי שבת - מלוגמא. פירש"י **רפואה**,

איתא בספרים, כי העצם לוז שבעמוד השדרה שממנו יקום האדם בתחיית המתים, ניזון מסעודת מלוה מלכה,

וכלפי שאמר דוד המלך "כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי", **כתיב** (משלי פרק ג פסוק ח) "רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך", ואפשר לומר, **שקוי לעצמותיך** הוא עצם הלז,

ובכך מבואר שסעודת דוד המלך שהוא לרפואה וליזון עצם הלז, ניתן לאכלה בלצאת ידי חובה כדוד המלך.

רמז נאה בדברי האדמו"ר מרוזין

כ"כ יש לרמז, במ"ש מוה"ר אדמו"ר ר' ישראל מרוזין (נר ישראל פרי ויצא) כי **סלם** הוא ר"ת סעודת לווי מלכה, כי המקום שהיה הסולם

דין הוצאת שיער בתפילין של ראש בשו"ע

איתא בשו"ע, (סימן ל"ב סוף סעיף מ"ד), קצת שער זה צריך שיראה חוץ לבתים, **ובמג"א** הביא מקור הדברים מדברי **הזוה"ק**,

יש לציין, כי הלכה זו אינה מוזכרת **בטור** או"ח **ובב"י** שם, רק בשו"ע ובמג"א.

* * * * *

ביאור דברי התרגום שכתב במרמה "בחכמה", מהר"ר משה בויס

כתיב (בראשית פרק לד יג) "ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה" והתרגום מתרגם, **במרמה, בחכמה, וא"ת**, מהי **החכמה** שמצינו בתשובתם של שמעון ולוי אחי דינה, שענו אותה,

מבאר החסיד הישיש ר' משה בויס, בנוהג שבעולם, אדם שמציעים לו לעשות עיסקה, הוא שומע את הפרטים, ומבקש שהות של זמן, לחשוב אם העיסקה כדאית לו או לא, אבל אם צד אחד ממחר לענות על כל דבר באופן מידי מבלי לחשוב אם כדאי לו או לא, סימן לדבר שכוונה אחרת עמו במחשבתו,

וכאשר ראו בני יעקב, כי לא אחר הנער לעשות הדבר, ועל הכל ענה מיד כן, הבינו "כי חפץ בבת יעקב", ולא בעיסקה הוא מעונין, וזו היתה החכמה שראו בני יעקב.

* * * * *

הקב"ה חושב מחשבות, להכנת גלות וגאולת מצרים, בשעה שיצאה דינה

כתיב (בראשית ל"ד א'), "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ",

כתיב, (תהילים מ"ו) **נפלאותיך ומחשבתך אלינו**, וברש"י, בשבילנו בראת עולמך, קרעת לנו את הים, וחשבת מרחוק להטיב לנו, ע"כ,

נשיכת הנחש ליעקב בבואו לשכם

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ח), **כתיב** (עמוס ה' י"ט), "ובא אל הבית, וסמך ידו אל

דילן, (שצריך לתת לו מקום קטן בתוך התפילין הקדושות שלנו), ויפוק מן ההוא שער לבר דיתחזי, (ויצא מן השער לחוץ מן התפילין כדי שיראה), דכד חמי לההוא בר נש בקדושה עלאה, (וטעם הדבר, שכאשר רוח הטומאה רואה את זה

האדם מתנהג בקדושה עליונה), וחולקא דיליה משתתף לתמן, (וחלק שלו משתתף שם), כדין לא יקטרג ליה, (ואז לא יקטרג עליו),

שילוח השעיר לעזאזל ביום כיפור

וכך הווי ישראל עבדי, (וכך היו ישראל עושים בשעיר המשתלח), דהוו ידעי רזא דא, (שהיו יודעים סוד זה), כד שראן לאתקדשא בקדושה עלאה ביומא דכפורי, (כשהתחילו להתקדש בקדושה עליונה ביום כיפור), הוו מסתכלי מיד למיהב חולקיה להאי אתר, (היו מסתכלין מיד, לתת את חלקו לאותו מקום), ולמיהב ליה חולקא בינייהו, (ולתת את חלקו ביניהם), בגין דלא ישתכח מקטרגא עלייהו, (כדי שלא ימצא מקטרג עליהם),

בכיתו של רבי אבא בדרשה זו

אדהכי הווי זלגין עינוי דרבי אבא, (כאשר דרש רבי שמעון דרוש זה היו זולגין עינוי של רבי אבא דמעו, שהיה מצטער על שאנו צריכים לשתף את הסטרא אחרא בקדושות שלנו), אמר ליה, אבא אבא, (אמר לו רבי שמעון, אבא אבא), זיל טנפי קטורך, (לך תתיר את קשרי צערך), ואקפיד בקולטך, (ותקפיד לקלוט את סודות התורה שאתה שומע), כלומר, אל תצטער על כך, כי זהו לתועלת ישראל, כדי שלא יקטרג), ע"כ דברי הזוה"ק.

רמז אל אדוני שעירה הם התפילין של ראש

אפשר לומר, כי כאן אמר יעקב לעשיו, "עד אשר אבוא אל אדוני, **שעירה**", עד שיבוא היום "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך", ואלו תפילין שבראש, ששם יוצא **השיער**, פירוש כי **בשיער** היוצא מן התפילין של ראש, עי"ז אנצחך, ואז תהיה ידי על העליונה,

רמז אל אדוני שעירה הוא השעיר לעזאזל

מבואר כי הרמז, אל אדוני **שעירה**, הם **השעיר** לעזאזל, **והשיער** היוצא מן התפילין של ראש,

וכמה נאים הם, דברי הזוהר הקדוש, האומר דהיינו טעמא **דשעיר לעזאזל**, והיינו טעמא **דשיער** היוצא מתוך תפילין של ראש, כמבואר לקמן.

כעת, יאמר ליעקב ולישראל, מה פעל אל, פירוש שלאחר מעשה, אפשר להבין מה פעל אל. ועד כמה, נפלאותיך ומחשבותיך אלינו.

* * * * *

ביאור נאה בדברי חז"ל עה"כ בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה

כתיב (בראשית ל"ד א') "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ",

איתא בגמרא (שבת פ"ט ע"ב) אמר רבי יוחנן, ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שזכותו גרמה לו, דכתיב (הושע י"א ד'), "בחבלי אדם אמשכם" בעבותות אהבה, וברש"י, **בחבלי אדם** - הייתי מושכם תמיד בחבלים רכים אשר ימשוך בהם אדם,

ביאור הכתוב ע"ד דברי הפרד"א

על פי הא דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ז), שהבאנו לעיל כיצד ירדה אסנת למצרים,

וכתב הרד"ל (אות י"ב), וז"ל, **ברבינו בחיי** פרשת מקץ, (פרק מ"א פסוק מ"ה), הביא בשם **מדרש** שהושיבה ב"סנה" ולכן קראה **אסנת**,

עוד כתב הרד"ל, ונראה, בין לדברי המדרש הזה, שהושיבה **בסנה**, בין לדברי הפרד"א, שהביא ציץ של זהב **וכתב עליו שם הקדש ותלה על צוארה ושלחה והלכה**, הכוונה אחד, להוציאה מדין ספק **אסופי**, שאמרו ז"ל, (קידושין דף ע"י ע"א), **כתיב** (עזרא ב' נ"ט), "ולא יכלו להגיד בית אבותם, וזרעם אם מישראל הם", זה הוא **אסופי**, שנאסף מן השוק, ואינו ראוי לנישואין לישראל,

איתא בגמרא (קדושין ע"ג ע"ב) תלי פתקא תלי קמיעא, (נתלה בו פתק או קמיע, אין בו משום אסופי), **תלי בדיקלא**, ולא מתני ליה חיה, אין בו משום אסופי, וכן יש לומר על הסנה שתלאה במקום גבוה, דלא מטי ליה חיה, ע"כ,

מה שנתלתה אסנת בסנה או שתלו לה ציץ בצוארה כדי שתוכל להינשא ליוסף

מבואר, שמה שתלאה **בחבל** בסנה, או שתלה לה **בחבל** את הציץ בצוארה, היה זה להוציאה

הקיר, ונשכו נחש" וגו', וכשבא יעקב לארץ אחוזתו שבארץ כנען, נשכו הנחש, ואי זה הוא הנחש, זה שכם בן חמור, שהיתה בתו של יעקב יושבת אוהלים, ולא היתה יוצאה לחוץ, מה עשה שכם בן חמור, הביא נערות משחקות חוצה לו מתופפות, ויצאה דינה לראות בבנות הארץ המשחקות, ושללה, (מלשון לקיחת שלל), ונולדה לה אסנת, ואמרו בני ישראל להורגה, שאמרו עכשיו יאמרו בכל הארץ שאין קדושה באהלי יעקב, מה עשה יעקב אבינו, הביא ציץ של זהב וכתב עליו שם הקודש, ותלה על צוארה ושלחה והלכה,

והכל צפוי לפני הב"ה, וירד מיכאל המלאך והורידה למצרים לבית פוטיפרע, שהיתה אסנת ראויה ליוסף לאשה, והיתה אשתו של פוטיפרע עקרה, וגדלה עמה כבת, וכשירד יוסף למצרים לקחה לו לאשה, שני ויתן לו את אסנת

נמצינו למידיים, לאחר מעשה, את דרכיו של הקב"ה, כיצד, בטרם ירדו אבותינו למצרים, הכין את גדלותו וחשיבותו של יוסף הצדיק בבית פרעה, שהשיאה לבתו, והיא היתה בת ישראל כשרה, בתה של דינה, שלקחה מיכאל המלאך, וכעוף יעופף הולוכה למצרים, עבור יוסף הצדיק שישאנה, וחשב מרחוק להטיב לנו,

רמז בפסוקים לדברי פרקי דרבי אליעזר

כתיב (במדבר כ"ג כ"ב), "קל מוציאם ממצרים, כתועפת, ראם לו, כי לא נחש ביעקב, ולא קסם בישראל, כעת יאמר ליעקב ולישראל, מה פעל אל",

וכך הוא הרמז

אל מוציאם ממצרים, כשחישב הקב"ה את דרכי הגלות והגאולה, להוציאם ממצרים, **כתועפת**, (פירש רש"י, ואומר אני שהוא לשון ועוף יעופף. המעופף ברום וגובה), וכאן נרמז, שהעביר את אסנת למצרים **כעוף יעופף**, **ראם לו**, רמז, שהיתה ראויה ליוסף, שעליו אמר הכתוב (דברים ל"ג י"ז) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו, **כי לא נחש ביעקב**, זה שאמר בפדר"א שנשכו הנחש, פירוש, שלא היתה כאן כונת נשיכת נחש ליעקב, כי אם להכין ליוסף את בת זוגו, ואין כאן נחש ביעקב,

ולא קסם בישראל, האותיות קס"ם, בחילוף אותיות הק' בכ', והס' בש', הם אותיות שכ"ם, כלומר, שמעשה שכם לא היה לפגוע בישראל, וזהו ולא קס"ם = שכ"ם בישראל

עונותיהם, למען אשר יצוה את בניו **שלא יעשו כמותן** רק בהפך זה, דהיינו **ושמרו דרך ה'**, ולולי שיצוה כך בניו, יענשו חס ושלום כסדום,

ביאור הנלמד מבשמת בת ישמעאל לנושא אשה

וכך אפשר לפרש, בהנושא אשה, כי יבנה בית חדש, ושם לדרך פעמיו לילך בדרך הישר והטוב, יסוד מוסד הוא בספרי המוסר והחסידות, לידע איזה הוא דרך מכשול, שלא לילך בה, וכפי שפירש המהרש"א, **ידעתיו אותו, עונותיהם**, למען אשר יצוה את בניו **שלא יעשו כמותן** רק בהפך זה, ואז יילך לבטח בדרך בו ישכון אור, וכיוון שזו הדרך שהוא רוצה לילך, צריך לדעת היטיב את הדרך אשר **לא ילכו בה**, ולא יביאו אל ביתם,

לפי זה מובן, למה, שמוחלין לו עונותיו לנושא אשה למידים מכאן, לדעת כמה צריך אדם להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו,

ויסוד לכך מצינו בחז"ל שאמרו, (ברכות ס"ג ע"א, סוטה ב' ע"א) תניא רבי אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין,

* * * * *

כיצד מתה רבקה בלזו מקום שאין

מתים שם

כתיב (בראשית ל"ה ו') **"ויבא יעקב לזוה**, אשר בארץ כנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר עמו, **ותמת דברה** מינקת רבקה, ותקבר מתחת לבית אל, תחת האלון, ויקרא שמו אלון בכות",

איתא בגמרא, (סוכה נ"ג ע"א) אמר רבי יוחנן, רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה, לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה, כתב רש"י, למקום שנגזר עליו למות בו, משם הוא מתבקש ליטול נשמתו, לשם רגליו מוליכות אותו,

הנהו תרתי כושאי דהוו קיימי קמי שלמה, אליחרף ואחיה בני שישא, סופרים דשלמה הוו, יומא חד, חזייה למלאך המות דהוה קא עציב, אמר ליה אמאי עציבת, אמר ליה, דקא בעו מינאי הני תרתי כושאי דיתבי הכא, (רש"י, אלו מתבקשים ממני למעלה, שהגיע זמנם למות, ולא היה יכול ליטול נשמתם כיון שלא נגזר עליהם למות, כי אם בשער העיר לזו), מסרינהו (שלמה), לשעירים, (רש"י, לשדים, שהוא היה מלך עליהם), שדרינהו

מדין ספק אסופי, שיוכל יוסף לשאת אותה לאשה,

ביאור הכתוב בחבלי אדם אמשכם

לפי"ז אפשר לפרש, מה שאמרו חז"ל, **שזכותו גרמה לו**, דכתיב **"בחבלי אדם אמשכם"**, מבואר כפשוטו, שבשעה שהכין הקב"ה את ירידת יעקב למצרים, ע"י בנו יוסף, היה זה ע"י **חבלי אדם** ממש שתלה לה **חבל** בצוארה, **ותלאה** במקום גבוה או תלה לה ציץ בצוארה כדלעיל, וזהו **בחבלי אדם אמשכם**.

* * * * *

איך לומדים מחילת עונות לחתן

מבשמת בת ישמעאל

כתיב (בראשית ל"ו ג'), **"ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות" וגו'**, **כתב רש"י**, **בשמת בת ישמעאל** – ולהלן (לעיל פרשת תולדות כ"ח ט') קורא לה **מחלת**, מצינו באגדת מדרש ספר שמואל, שלשה מוחלין להן עונותיהם, גר שנתגייר, והעולה לגדולה, **והנושא אשה**, ולמד הטעם מהכתוב שלכך נקראת **מחלת** שנמחלו עונותיו, ע"כ,

איתא בירושלמי, (בכורים פרק ג' הל' ג'), (דף י"א ע"ב), רבי זעירא, הוון בעיין ממניתיה, (בקשו למנותו) ולא בעי מקבל עלוי. (ולא רצה לקבל המינוי), (כדאיתא סנהדרין י"ד ע"א), כד שמע ההן תנייא תני, (כאשר שמע את הברייתא שאומרת), **חכם, חתן, נשיא**, גדולה מכפרת, קביל עלוי ממניתיה, **חתן**, (בראשית כ"ח) וילך עשו אל ישמעאל ויקח את **מחלת בת ישמעאל**. וכי מחלת היה שמה, והלא **בשמת** שמה, אלא **שנמחלו לו כל עונותיו**.

יש להבין, כיצד זה שמחילת עוונות לנושא אשה, למידים מעשיו שנשא את בת ישמעאל,

אפשר לומר, בהקדם את דברי המהרש"א (סנהדרין ק"ט ע"ב) בד"ה, חתר בחושך וגו'. עה"פ (בראשית י"ח י"ט) **"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'"**,

הקשה המהרש"א, כאשר אמר ה' את פשעיהם של אנשי סדום, למה היה צריך לומר על אברהם אבינו, **כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ידוד, ומבאר המהרש"א**, **כי ידעתיו**, ר"ל **ידעתיו אותו**,

וסימנך, (תהלים ע"ג) **עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם**, ע"כ,

פירוש, שהם כתבו את כל הש"ס, עי"ש מאוד ברש"י, מהרש"א, ועוד פירושים שונים, כיצד **רמוזים רב אשי ורבינא**, בפסוק **"עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם"**,

ויש להבין, מה ראו חז"ל על ככה שנתנו סימן על כותבי הגמרא דוקא בפסוק זה, **ויש לבאר**,

איתא בגמרא (סנהדרין צ"ט ע"ב) אמר רב יצחק בר אבודימי, מאי קרא שנאמר, **נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו**, הוא **עמל** במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר, אמר רבי אלעזר, כל אדם **לעמל נברא**, שנאמר **כי אדם לעמל יולד**, איני יודע אם **לעמל פה** נברא אם **לעמל מלאכה** נברא, כשהוא אומר, "כי אכף עליו פיהו" הוי אומר **לעמל פה** נברא, ועדיין איני יודע אם **לעמל תורה** אם **לעמל שיחה**, כשהוא אומר "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך" הוי אומר **לעמל תורה** נברא,

ועתה נבוא לבאר כפתור ופרח הפסוקים, בספר תהילים (פרק ע"ג ט"ז) שאומר דהע"ה, "ואחשבה לדעת זאת, עמל היא בעיני, עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם",

וכך אפשר לפרש, שדהע"ה, חשב לדעת, מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, פירוש, מהו הדבר היותר חשוב לאדם מכל דבר אחר בכל עמלו, שיש לאדם לעמול בו כל ימי חייו תחת השמש, כמ"ש **ואחשבה לדעת זאת, עמל היא בעיני**, מה הוא העמל החשוב ביותר, שצריך להיות בעיני, וכאן רמז בפסוק הבא, **עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם**, כלומר **העמל** שצריך להיות, הוא בעסק הגמרא שכתבו **רבינא ורב אשי**. וע"ז אמרו ז"ל, וסימנך, **עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם**.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון
ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רחוב חזון איש 2
בני ברק
פקס 03-6161777
נייד 0527-616166

דוא"ל y0527616166@gmail.com

למחוזא דלוז, (רש"י, עיר שאין מלאך המות שולט בתוכה, כדאמרינן (בסוטה מ"ו), כי מטו למחוזא דלוז שכיבו, (כשהגיעו למחוז שע"י לוז, מתו), למחר, חזיא מלאך המות דהוה קבדת, (למחרת ראה שלמה את מלאך המות שהיה שמח), אמר ליה אמאי בדיחת, אמר ליה, באתר דבעו מינאי, תמן שדרתינהו, (לאותו מקום ששם הם היו צריכים למות, לשם שלחת אותם), מיד פתח שלמה ואמר, רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה,

לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה, (פתח שלמה ואמר רגלי האדם הם ערבים לו, למקום שמתבקש, לשם הם מוליכים אותו),

איתא בגמרא (סוטה מ"ו ע"ב), תניא היה ר"מ אומר כופין ללויה, ששכר הלויה אין לה שיעור שנאמר ויראו השומרים איש יוצא מן העיר, ויאמרו לו, הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד וכתוב ויראם את מבוא העיר, ומה חסד עשו עמו, שכל אותה העיר הרגו לפי חרב ואותו האיש ומשפחתו שלחו, וילך האיש ארץ החתים ויבן עיר ויקרא שמה לוז היא שמה עד היום הזה, וכו' ואף מלאך המות אין לו רשות לעבור בה

וקשה, שנאמר, שכאשר בא יעקב "לוזה", מתה דבורה מינקת רבקה, וכיצד מתה, והלא מלאך המוות אין לו רשות לעבור בה,

לפיכך צ"ל ששתי לוז היו, האחד שהיה במקום בית אל, ששם מתה דבורה, והשני היה במקום אחר שעליו נאמר, שאין למלאך המוות רשות לעבור בה,

ומצאתי ברד"ק (בראשית ל"ה ו') שמדייק בפסוק, דכתיב לוז אשר בארץ כנען, מלמד שיש לוז אחר. ואפשר שמדייק הכי, דלא תקשי קושיא שהקשינו.

* * * * *

**ליומא דהילולא של רבינא מסדר
הש"ס, החל בי"ג כסלו**

**למה סמנו כתיבת הש"ס עה"כ עד
אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם**

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ו ע"א) רבי ורבי נתן סוף משנה רב אשי ורבינא סוף הוראה,